

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія з видавничої справи,
культури та української філології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

«   » _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УКРАЇНСЬКА МОВА З ПРАКТИКУМОМ

для студентів

спеціальності
освітньо-професійної програми
освітньо-кваліфікаційного рівня

013 Початкова освіта
Початкова освіта
«молодший спеціаліст»

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 0213655
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 1548/20
Свч
(підпис)   прізвище, іні.
«   » _____ 20

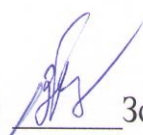
Розробник: Діденко Наталія Миколаївна, кандидат педагогічних наук, викладач вищої категорії, викладач-методист циклової комісії з видавничої справи, культури та української філології Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

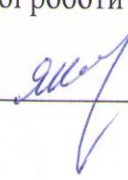
Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії з видавничої справи, культури та української філології

Протокол від «31» серпня 2020 р. № 1

Голова циклової комісії Олена ГРУЗДЬОВА

Робочу програму перевірено
« 01 » вересня 2020 р.

Заступник директор з навчально-методичної роботи Зоя ГЕЙХМАН

Заступник директор з навчальної роботи Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни			
Вид дисципліни	денна форма навчання			
Мова викладання, навчання, оцінювання	обов'язкова			
Загальний обсяг кредитів/годин	українська			
Курс	2	3		4
Семестр	4	5	6	7
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	1	2	2
Обсяг кредитів	1	1	2	2
Обсяг годин, у тому числі:	30	30	60	60
Аудиторні	14	14	28	28
Модульний контроль	2	2	4	4
Семестровий контроль	–	–	15	15
Самостійна робота	14	14	13	13
Форма семестрового контролю				іспит

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: дати системні знання граматичної структури української мови та виробити практичні навички лінгвістичного аналізу тексту і забезпечити студентам практичне володіння усним і писемним літературним мовленням, а також розвинути здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійно-педагогічній діяльності.

Завдання навчальної дисципліни:

– сформувані в студентів уміння застосовувати набуті знання на практиці, науково пояснювати мовні явища;

– дати студентам чіткі поняття про нормативність української літературної мови, сприяти ґрунтовному оволодінню орфоепічними, орфографічними, лексичними, граматичними й стилістичними нормами сучасної української літературної мови;

– підвищити рівень культури усного й писемного мовлення студентів;

– виробити в студентів уважне й критичне ставлення до свого мовлення й суспільної мовної практики;

– збагатити лексичний запас студентів новими термінами з фахової підготовки;

– навчити студентів самостійно працювати з науковою, навчальною, довідковою літературою.

У результаті вивчення курсу студенти мають оволодіти такими предметними **компетентностями:**

- вміти збагачувати свій інтелект шляхом самоосвіти, накопичувати знання та формувати навички з різних аспектів професійної діяльності, використовуючи знання державної мови;

- володіти нормами сучасної української мови: лексичними, орфоепічними, орфографічними, граматичними і стилістичними;

- удосконалювати здатність до письмової й усної комунікації державною мовою;

- володіти навичками пошуку, обробки й опрацювання інформації з дисципліни;
- вміти оперативно застосовувати знання і вміння у конкретних професійних ситуаціях;
- оперувати фаховою термінологією у різних комунікативних процесах;
- вміти збагачувати свій інтелект шляхом самоосвіти та самоаналізу, толерантно ставитися до протилежних думок, уміти брати участь у дискусіях та виборі оптимальних рішень;
- використовуючи знання мовного етикету, норм усного та писемного спілкування, вміти логічно і послідовно доводити власну думку під час професійної та соціально-побутової комунікації;
- вміти обґрунтовувати вживання розділових знаків за допомогою вивчених правил.

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення дисципліни студенти

знатимуть:

- основні теоретичні проблеми курсу;
- шляхи формування й розвитку української мови;
- основні розділи мови як системи;
- одиниці мовних рівнів у їх взаємозв'язку;
- лексичні, орфоепічні, граматичні та стилістичні норми сучасної української мови;

умітимуть:

- здійснювати різні види системного аналізу мовних одиниць;
- користуватися різними типами словників та спеціальною довідковою літературою;
- самостійно працювати над текстом;
- вільно володіти усною і писемною формою літературного мовлення;

- орфографічними й пунктуаційними нормами;

аналізуватимуть:

- лінгвістичні й соціологічні твердження про ті чи інші мовні явища й місце української мови з-поміж інших;

- тексти монологічного й діалогічного, писемного й усного мовлення;

- конкретні комунікативні ситуації, зокрема пов'язані з педагогічним спілкуванням;

висловлюватимуть:

- власні судження і міркування про основні риси, ознаки, причини виникнення і тенденції функціонування мовних явищ;

- свою думку щодо застосування мови у практичному мовленні.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	усього	у тому числі					
		лекції	практ.	сем.	пк	с.р.	сем.к.
1	2	3	4	5	6	7	8
Модуль 1. Вступ. Фонетика. Орфоепія. Орфографія.							
Вступ. Українська мова – національна мова українського народу.	4	2				2	
Фонетика як наука про звукову систему мови. Класифікація звуків. Зміна звуків.	6		2				
Орфоепія. Орфоепічні норми.	4		2				
Українська графіка. Орфографія. Принципи української орфографії.	4		2			2	
Аналіз буквених і не буквених орфограм.	2			2		2	
Написання складних слів. Правопис власних назв. Правопис слів іншомовного походження.	6		2			4	
Орфографічний аналіз тексту.	2		2			4	
Модульний контроль	2				2		
Разом за змістовим модулем 1	30	2	10	2	2	14	
Разом за 4 семестр	30	2	10	2	2	14	
Модуль 2. Лексикологія. Лексикографія. Фразеологія. Морфеміка. Словотвір.							
Лексикологія. Лексичне значення слова. Типи лексичних значень.	2	2				2	
Однозначні та багатозначні слова. Омоніми. Пароніми. Синоніми. Антоніми. Перифрази. Евфемізми.	2	2				4	
Активна та пасивна лексика. Лексика сучасної української мови зі стилістичного погляду.	2		2			4	
Фразеологія як розділ мовознавства. Класифікація фразеологізмів.	2		2			2	
Лексикографія як галузь знань про укладання словників.	4		2			2	

Морфеміка. Формотворчі і словотворчі афікси.	4		2				
Словотвір. Способи словотвору	4		2				
Модульний контроль	2				2		
Разом за змістовим модулем 2	30	4	10		2	14	
Разом за 5 семестр	30	4	10		2	14	
Модуль 3. Граматика. Морфологія. Іменні частини мови.							
Граматика. Морфологія. Принципи виділення частин мови.	2	2					
Морфологія. Лексико-граматичні категорії іменника.	2	2					
Поділ іменників на відміни і групи.	4		2			2	
Лексико-граматичні розряди прикметників. Ступені порівняння.	4		2			2	
Особливості відмінювання і правопису прикметників.	2		2				
Розряди числівників за призначенням. Групи числівників за будовою.	4		2			2	
Розряди займенників за значенням. Особливості відмінювання займенників.	3		2			1	
Модульний контроль	2				2		
Семестровий контроль	5						
Разом за змістовим модулем 3	28	4	10		2	7	5
Модуль 4. Дієслово. Дієприкметник і дієприслівник. Прислівник. Службові частини мови.							
Дієслово як самостійна частина мови.	2	2					
Граматичні категорії дієслова.	2				2		
Дієприкметник як форма дієслова.	4		2			2	
Дієприслівник як форма дієслова.	2		2				
Прислівник як частина мови.	2		2				
Написання та способи творення прислівників.	4		2			2	
Службові частини мови.	4		2			2	
Модульний контроль	2				2		
Семестровий контроль	10						
Разом за змістовим модулем 4	32	2	10	2	2	6	10
Разом за 6 семестр	60	6	20	2	4	13	15
Модуль 5. Синтаксис і пунктуація простого речення.							

Синтаксис. Типи синтаксичних одиниць. Словосполучення як синтаксична одиниця. Класифікація словосполучень.	2	2					
Речення як основна синтаксична одиниця. Просте та складне речення.	2	2				2	
Головні та другорядні члени речення.	4		2			2	
Односкладні та двоскладні речення. Неповні речення.	4		2				
Просте ускладнене речення. Вставні, вставлені конструкції.	2		2				
Відокремлені члени речення.	4		2			2	
Звертання. Порівняльний зворот у ролі члена речення.	2		2				
Модульний контроль	2				2		
Семестровий контроль	5						5
Разом за змістовим модулем 5	27	4	10		2	6	5
Модуль 6. Синтаксис і пунктуація складного речення. Пряма й непряма мова. Складне синтаксичне ціле.							
Складне речення як синтаксична одиниця.	2	2					
Складносурядне речення як синтаксична одиниця.	4		2			2	
Складнопідрядне речення як синтаксична одиниця.	4		2			2	
Складне безсполучникове речення..	3		2			1	
Складні синтаксичні конструкції Пунктуація в складному реченні.	4		2			2	
Пряма і непряма мова.	2			2			
Загальні пунктуаційні правила. Пунктуаційний розбір тексту.	2		2				
Модульний контроль	2				2		
Семестровий контроль	10						10
Разом за змістовим модулем 6	33	2	10	2	2	7	10
Разом за 7 семестр	60	6	20	2	4	13	15
Підготовка до проходження контрольних заходів	30						
Усього годин	180	18	60	6	12		54

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1

Вступ. Фонетика. Орфоепія. Орфографія.

Тема 1. Вступ. Українська мова – національна мова українського народу.

Походження і розвиток української мови. Українська літературна мова як унормована форма загальнонародної мови.

Основні поняття:. мова як суспільне явище, функції мови, походження української мови, літературна мова, усна й писемна форми мови, джерела української літературної мови, суржик, різновиди мовлення, мовна ситуація в державі.

Тема 2. Фонетика як наука про звукову систему мови. Класифікація звуків. Зміна звуків.

Фонетична система мови. Акустичні властивості звуків. Фізіологічний аспект у вивченні звуків. Поняття про звуки. Структура звуків.

Основні особливості голосних і приголосних звуків. Класифікація голосних звуків: за участю губ; за ступенем підняття язика; за місцем артикуляції; за ступенем відкритості ротової порожнини. Артикуляційно-акустичні умови творення приголосних. Класифікаційна таблиця за дзвінкістю і глухістю; за участю голосу і шуму; за місцем творення; за способом творення; за наявністю або відсутністю палаталізації. Основні ознаки приголосних.

Основні поняття: фонетика, фонетична система, акустичні властивості звуків, артикуляційна база, принципи класифікації, лабіалізовані і нелабіалізовані голосні, ступінь підняття, ряд; приголосні за місцем творення, способом творення, звучністю, співвідношенням голосу і шуму, фонетична транскрипція, комбінаторні зміни, асиміляція, дисиміляція, палаталізація, подовження, чергування звуків

Тема 3. Орфоепія. Орфоепічні норми.

Орфоепічні норми окремих груп приголосних. Усунення помилок у вимові та наголошуванні слів. Артикуляційні норми для утворення голосних і приголосних звуків

Основні поняття: норми та правила літературної вимови звуків та звукосполучень, наголос, його роль, орфоепічна норма, орфоепічний словник

Тема 4. Українська графіка. Орфографія. Принципи української орфографії.

Основи графіки. Основні принципи графіки. Типи письма. Різновиди звукового письма. Орфограма. Орфографічне правило.

Основні поняття: принцип орфографії, орфограма, орфографічне правило, принципи графіки, типи письма

Тема 5. Аналіз буквених і не буквених орфограм.

Вживання апострофа та м'якого знака. Правила переносу. Правопис префіксів. Правопис суфіксів. Правопис закінчень.

Основні поняття: буквені та небуквені орфограми: вибір потрібної літери, написання слів разом, окремо, через дефіс, перенос слів, апостроф.

Тема 6. Написання складних слів. Правопис власних назв. Правопис слів іншомовного походження.

Правопис складних слів. Правопис складних власних назв. Пояснення написання складних географічних назв. Написання слів через дефіс. Правопис слів іншомовного походження.

Основні поняття: правопис складних слів разом, через дефіс; складні слова іншомовного походження; правопис власних назв..

Тема 7. Орфографічний аналіз тексту.

Пояснення орфограм. Розрізнення орфограм за графічним вираженням. Типи орфограм за правилом. Пояснення усіх орфограм української мови у тексті.

Основні поняття: пояснення буквених і небуквених орфограм у тексті.

Рекомендовані джерела

Основна: 1, 2, 4, 6, 7.

Додаткова: 1, 2, 3, 7, 9.

Змістовний модуль 2

Лексикологія. Лексикографія. Фразеологія. Морфеміка. Словотвір.

Тема 1. Лексикологія. Лексичне значення слова. Типи лексичних значень.

Лексичний склад мови. Слово як основна одиниця мови. Групування слів за різними ознаками. Багатозначність слова. Основні типи переносних значень.

Основні поняття: слово як одиниця мови, лексичне значення, номінативна функція, метафора, метонімія, синекдоха.

Тема 2. Однозначні та багатозначні слова. Омоніми. Пароніми. Синоніми. Антоніми. Перифрази. Евфемізми.

Абсолютні лексичні омоніми. Неповні омоніми. Омографи. Омофони. Розрізнення омонімів від багатозначних слів. Робота з тлумачним словником. Лексичні і контекстуальні синоніми. Види лексичних синонімів (абсолютні, стилістичні, семантичні, семантико-стилістичні). Явище синонімії, синонімічні ряди. Робота зі словниками. Використання контекстуальних синонімів в художньому і публіцистичному стилях. Творення стилістичних фігур (антитеза, оксиморон). Вироблення умінь користуватися синонімами. Робота зі словниками.

Основні поняття до теми: багатозначність та омонімія, типи омонімів: повні, неповні (омографи, омофони, омоформи)? синонімія, синонімічний ряд, типи синонімів, види антонімів, стилістичні можливості паронімів

Тема 3. Активна і пасивна лексика. Лексика сучасної української мови зі стилістичного погляду

Склад української лексики за походженням. Використання іншомовних слів в усному й писемному мовленні. Активний словник української мови. Пасивний словник (архаїзми, історизми). . Арготизми. Стилістично забарвлена лексика (емоційна, просторічна). Робота зі словниками.

Основні поняття: загальноповивана лексика, неологізми, історизми, архаїзми, стилістична диференціація.

Тема 4. Фразеологія як розділ мовознавства. Класифікація фразеологізмів.

Використання фразеологічних одиниць. Прислів'я та приказки. Крилаті вислови. Джерела фразеології. Типи фразеологізмів. Синонімія фразеологізмів. Джерела української фразеології. Вживання фразеологізмів у різних стилях мовлення.

Основні поняття: фразеологізм, фразеологічні зрощення (ідіоми), фразеологічні єдності, фразеологічні сполучення, фразеологічні вирази, джерела фразеології, крилаті вислови, афоризми, багатозначність, синонімія та антонімія фразеологізмів.

Тема 5. Лексикографія як галузь знань про укладання словників.

Словники української мови. Мовні словники. Найважливіші словники української мови. Лексико-фразеологічний розбір слова.

Основні поняття: словник, енциклопедичні і загальномовні словники, тлумачні словники, орфографічні, етимологічні, словники мови письменників.

Тема 6. Морфеміка. Формотворчі і словотворчі афікси.

Морфемна будова слова. Словотворчі і формотворчі афікси. Зміни у морфемній будові слова. Основа слова і закінчення. Частини слова, співвідносні з суфіксами і префіксами. Спрощення, ускладнення і перерозклад основ.

Основні поняття: морфема, афікси, перерозклад, спрощення, ускладнення, перерозклад.

Тема 7. Словотвір. Способи словотвору.

Морфемний аналіз слова. Порядок морфемного аналізу Морфологічні і неморфологічні способи словотвору. Словотворчі засоби.

Основні поняття: морфеміка, морфема, значущі частини слова, спрощення, ускладнення, перерозклад, порядок морфемного аналізу слова,

способи словотвору, словотвірний розбір слова, будова слова, словотворчі засоби.

Рекомендовані джерела

Основна: 1, 4, 5, 6, 7.

Додаткова: 1, 2, 4, 7, 9.

Змістовний модуль 3

Граматика. Морфологія. Іменні частини мови.

Тема 1. Граматика. Морфологія. Принципи виділення частин мови.

Основні поняття морфології. Частини мови і принципи їх виділення.

Основні поняття: частини мови (самостійні, службові), лексичний, синтаксичний, словотвірний принцип.

Тема 2. Морфологія. Лексико-граматичні категорії іменника.

Суть лексико-граматичної категорії іменника. Власні і загальні іменники. Розрізнення їх. Конкретні і абстрактні іменники. Роль контексту. Іменники – назви істот і неістот. Категорія збірності й одиничності. Категорія роду. Категорія числа. Категорія відмінка.

Основні поняття: категорія роду, числа, відмінка.

Тема 3: Поділ іменників на відміни і групи.

Відмінювання іменників. Типи відмін іменників. Групи іменників. Форми іменників III і IV відміни, їх відмінкові закінчення. Відмінювання іменників множинної форми. Відмінювання прізвищ, імен, по батькові.

Основні поняття: відміна, тверда, м'яка, мішана група, правопис відмінкових закінчень.

Тема 4: Лексико-граматичні розряди прикметників. Ступені порівняння.

Розрізнення розрядів прикметників за значенням. Проміжні групи прикметників: відносно-якісні, присвійно-відносні, присвійно-якісні. Ступені порівняння якісних прикметників.

Основні поняття: якісні, відносні, присвійні прикметники, ступені порівняння, словозміна прикметників.

Тема 5: Особливості відмінювання і правопису прикметників.

Відмінювання прикметників. Повні і короткі форми прикметників. Тверда і м'яка групи прикметників. Відмінкові парадигми прикметників. Відмінкові закінчення. Написання прізвищ і географічних назв.

Основні поняття: відмінкові форми прикметників, відмінкові групи прикметників, відмінкові парадигми, відмінкові закінчення.

Тема 6: Розряди числівників за призначенням. Групи числівників за будовою.

Розрізнення розрядів числівників, їх граматичні ознаки. Прості і складені числівники. Відмінювання і правопис числівників. Зв'язок числівника з іменниками.

Основні поняття: кількісні та порядкові числівники, особливості відмінювання та правопису.

Тема 8: Розряди займенників за значенням. Особливості відмінювання займенників.

Співвідношення займенників з іншими частинами мови. Визначення розрядів займенників. Відмінювання займенників. Способи творення. Вживання інших частин мови у ролі займенників.

Основні поняття: розряди займенників, особливості правопису та відмінювання.

Рекомендовані джерела

Основна: 4, 5, 6, 7.

Додаткова: 4, 7, 9.

Змістовний модуль 4

Дієслово. Дієприкметник і дієприслівник. Прислівник. Службові частини мови.

Тема 1. Дієслово як самостійна частина мови.

Значення і граматичні ознаки дієслова, форми дієслова. Основа інфінітива і теперішнього часу. Категорія доконаного і недоконаного виду, творення видових пар. Категорія перехідності / неперехідності, Розрізнення

станів і способів дієслів у сучасній українській літературній мові. Категорія часу і особи дієслова.

Основні поняття до теми: форми дієслова, дієслівні категорії виду, стану, способу, часу, особи дієслів.

Тема 2. Граматичні категорії дієслова.

Правила поділу дієслів на дієвідміни. Відмінювання дієслів I дієвідміни. Відмінювання дієслів II дієвідміни. Творення часових форм дієслова. Особлива парадигма наказового способу дієслів. Дієслівна парадигма минулого часу дійсного та умовного способу дієслів. Безособові дієслова. Способи творення дієслів.

Основні поняття: перша та друга дієвідміна, особові закінчення дієслів, чергування приголосних при дієвідмінюванні, способи творення дієслів.

Тема 3. Дієприкметник як форма дієслова.

Творення активних дієприкметників. Проведення спостережень щодо творення активних і пасивних дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Розрізнення дієприкметників і прикметників. Перехід дієприкметників у прикметники та іменники.

Основні поняття: дієслівні та прикметникові ознаки дієприкметника, творення та правопис дієприкметників, дієприкметниковий зворот.

Тема 4. Дієприслівник як форма дієслова.

Дієприслівник як незмінювана дієслівна форма. Творення дієприслівників. Дієприслівниковий зворот.

Основні поняття: морфологічні ознаки дієприслівників, адвербіалізація, творення дієприслівників, дієприслівниковий зворот.

Тема 5. Прислівник як частина мови.

Розрізнення прислівників за значенням, розряди прислівників: означальні, обставинні, безособово-предикативні прислівники. Морфологічний склад прислівника.

Основні поняття: означальні та обставинні прислівники, якісно-означальні прислівників, адвербіалізація, морфологічний склад прислівника.

Тема 6: Написання та способи творення прислівників.

Творення ступенів порівняння прислівників. Основні орфограми в прислівниках. Особливості правопису складних прислівників.

Основні поняття: адвербіалізація, правопис прислівників, ступені порівняння, способи творення прислівників.

Тема 7. Службові частини мови.

Розрізнення службових частин мови. Вживання прийменників з іменниками та субстантивованими словами. Групи прийменників за походженням і морфологічним складом. Правопис прийменників. Розрізнення прийменників від однозвучних прислівників. Сполучники сурядності і підрядності. Сполучники у синтаксичних конструкціях. Морфологічний склад сполучників, написання. Розрізнення часток за роллю у слові і реченні. Модальні частки у реченнях

Основні поняття: функції службових частин мови; непохідні та похідні прийменники, сполучники сурядності та підрядності, їх типи, групи за будовою; фразові словотворчі й формотворчі частки; правопис сполучників та часток.

Рекомендовані джерела

Основна: 4, 5, 6, 7.

Додаткова: 4, 7, 9.

Змістовний модуль 5

Синтаксис і пунктуація простого речення.

Тема 1. Синтаксис. Типи синтаксичних одиниць. Словосполучення як синтаксична одиниця. Класифікація словосполучень.

Синтаксис. Поняття про предмет синтаксису. Типи синтаксичних одиниць. Словосполучення. Поняття про словосполучення як синтаксичну одиницю. Типи словосполучень. Способи зв'язку слів у словосполученнях. Класифікація словосполучень.

Основні поняття: синтаксис, синтаксичні одиниці, словосполучення, типи синтаксичних зв'язків, типи підрядного зв'язку (узгодження, керування,

прилягання, кореляція), класифікація словосполучень (за будовою, за значенням, за опорним словом).

Тема 2. Речення як основна синтаксична одиниця. Просте та складне речення.

Основи класифікації речень. Основні ознаки речення. Комунікативні типи речень. Диференційні ознаки розрізнення простих і складних речень.

Основні поняття: класифікаційні ознаки речень, предикативність, модальність, відносна закінченість змісту, інтонаційна оформленість, комунікативність.

Тема 3: Головні та другорядні члени речення.

Синтаксична модель членів речення. Підмет. Способи вираження підмета. Присудок. Види присудків. Виділення другорядних членів речення, їх диференційні ознаки. Синкретизм у системі членів речення.

Основні поняття: прості і складені підмети, дієслівні та іменні присудки, трикомпонентні присудки, види додатка, групи обставин за значенням, узгоджені та неузгоджені означення, прикладка, синкретизм у системі членів речення.

Тема 4. Односкладні та двоскладні речення. Неповні речення.

Загальна характеристика односкладних речень (дієслівні та прислівникові, безособові, інфінітивні, номінативні). Синкретизм у реченні. Неповні і незакінчені речення. Контекстуальні і ситуативні неповні речення. Еліптичні речення. Синтаксичний розбір простого речення.

Основні поняття: класифікація односкладних речень, неповні і незакінчені речення, синтаксичний розбір простого речення.

Тема 5: Просте ускладнене речення. Вставні, вставлені конструкції.

Особливості простого ускладненого речення. Однорідні й неоднорідні означення. Загальна характеристика речень із вставними і вставленими словами, словосполученнями і реченнями.

Основні поняття: просте ускладнене речення, однорідні члени речення, звертання, вставні і вставлені конструкції, синтаксичний розбір ускладнених речень.

Тема 6: Відокремлені члени речення.

Обов'язкові і факультативні умови відокремлення другорядних членів речення. Відокремлені означення, прикладки, обставини і додатки. Уточнювальні члени речення.

Основні поняття : відокремлення, відокремлені означення, прикладки, обставини, додатки, уточнювальні члени речення.

Тема 7: Звертання. Порівняльний зворот у ролі члена речення.

Загальна характеристика звертання. Звертання в реченні. Розділові знаки при звертанні. Порівняльний зворот. Активний і пасивний звороти. Роль додатка в активних і пасивних зворотах.

Основні поняття: звертання, порівняльний зворот, активні і пасивні звороти, синтаксичний розбір речення зі звертаннями.

Рекомендовані джерела

Основна: 4, 5, 6, 7.

Додаткова: 4, 7, 9.

Змістовний модуль 6

Синтаксис і пунктуація складного речення. Пряма й непряма мова. Складне синтаксичне ціле.

Тема 1. Складне речення як синтаксична одиниця.

Засоби поєднання частин складного речення. Основні типи складних речень. Будова і синтаксичні відношення між частинами складного речення.

Основні поняття: складне речення, засоби зв'язку предикативних одиниць, сполучникові, безсполучникові, сполучниково-безсполучникові складні речення.

Тема 2: Складносурядне речення як синтаксична одиниця.

Складносурядне речення. Розділові знаки в складносурядному реченні. Складносурядні багатокомпонентні конструкції. Проблеми дослідження складносурядних речень.

Основні поняття: складносурядне речення, складносурядні багатокомпонентні конструкції, розділові знаки в складносурядному реченні.

Тема 3: Складнопірядне речення як синтаксична одиниця.

Складнопірядне речення. Предикативні частини складнопірядних речень. Види складнопірядних речень. Складнопірядні речення з кількома пірядними. Розділові знаки в складнопірядному реченні.

Основні поняття: складнопірядне речення, синтаксичний розбір складнопірядного речення, складнопірядне з пірядними з'ясувальними, складнопірядне з пірядними місця, складнопірядне з пірядними порівняльними, складнопірядне з пірядними мети, складнопірядне з пірядними способу дії, складнопірядне допустове речення, розділові знаки в складнопірядних реченнях.

Тема 4: Безполучникове складне речення.

Безполучникове складне речення. Розділові знаки в безполучниковому складному реченні. Проблема статусу безполучникових складних речень.

Основні поняття: безполучникове складне речення, синтаксичний розбір безполучникового складного речення, розділові знаки у безполучниковому складному реченні.

Тема 5: Складні синтаксичні конструкції . Пунктуація в складному реченні.

Класифікація складних речень із сурядним і пірядним зв'язками. Період. Розділові знаки в складних синтаксичних конструкціях.

Основні поняття: складне синтаксичне ціле, період, розділові знаки в складних синтаксичних конструкціях.

Тема 6: Пряма і непряма мова.

Пряма і непряма мова. Розділові знаки при прямій мові. Синтаксичний розбір речень з прямою мовою. Діалог. Цитата. Розділові знаки при цитатах.

Основні поняття: пряма і непряма мова, розділові знаки при прямій мові, діалог, цитата.

Тема 7: Загальні пунктуаційні правила. Пунктуаційний розбір тексту.

Принципи української пунктуації. Система розділових знаків. Загальні пунктуаційні правила. Пунктуаційний розбір тексту.

Основні поняття: пунктуація, система розділових знаків, пунктуаційні правила, пунктуаційний розбір тексту.

Рекомендовані джерела

Основна: 4, 5, 6, 7.

Додаткова: 4, 5, 6, 7, 9.

6. Контроль навчальних досягнень
6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

<i>Вид діяльності студента</i>	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4		Модуль 5		Модуль 6	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість	Максимальна кількість балів
1. Відвідування лекцій	1	1	1	2	2	2	2	1	1	2	2	1	1
2. Відвідування семінарських занять	1	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-	1	1
3. Робота семінарськом у занятті	10	1	10	-	-	-	-	1	10	-	-	1	10
4. Виконання завдань для самостійної роботи	5	5	25	5	25	4	20	3	15	3	15	4	20
5. Відвідування практичних занять	1	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
6. Робота на практичному занятті	10	5	50	5	50	5	50	5	50	5	50	5	50
7. Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом			117		107		102		107		97		112
Максимальна кількість балів	642												
Розрахунок коефіцієнта	10,7												

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Тема 1. Українська мова – національна мова українського народу.

(2 год).

1. Проаналізувати тексти різних стилів.
2. Підготувати презентацію про походження української мови та

умови її розвитку.

Рекомендовані джерела

Основна: 1, 2, 3, 4.

Додаткова: 1, 4, 6, 7.

Тема 2. Фонетика як наука про звукову систему мови. Класифікація звуків. Зміна звуків. (4 год).

1. Зробити повний аналіз голосних і приголосних звуків. (Плющ М. Я., Леута О. І., Гальона Н. П. Сучасна українська літературна мова. Збірник вправ. - К.:Вища школа 2003, впр.11, 15).

Рекомендовані джерела

Основна: 1, 2, 3, 4.

Додаткова: 6, 7, 9.

Тема 3. Українська графіка. Орфографія. Принципи української орфографії.

1. Виконати дослідження-міркування впр. 1,2,5 ст. 4-5 за посібником (Омельчук С. Правописний практикум з української мови. Норми нової редакції «Українського правопису» / Сергій Омельчук, Марія Блажко. – Київ: Грамота, 2020. – 224 с.).

Тема 4. Аналіз буквених і не буквених орфограм (2 год).

1. Типи орфограм (конспект).
2. Виконати вправи 104, 109, 120 (с. 28 – 32 за збірником вправ і завдань Сучасна українська мова: Збірник вправ і завдань: Навч. Посіб./ В.Д.Ужченко, Т.П. Маркотенко. – К.: Вища шк., 2006. – 286 с.).

Рекомендовані джерела

Основна: 1, 2, 3, 7.

Додаткова: 6, 7, 9.

Тема 5. Орфографічний аналіз тексту (4 год).

1. Виконати орфографічний аналіз тексту (200 слів).
2. Написати есе про історію виникнення письма чи проект нового українського правопису.

Рекомендовані джерела

Основна: 1, 2, 3, 7 .

Додаткова: 6, 7, 9.

Тема 6. Лексикологія. Лексичне значення слова. Типи лексичних значень (2 год).

1. Виконати завдання (Шкуратяна Н.Г. Сучасна українська літературна мова; Модульний курс: Навчальний посібник. – К., Вища шк., 2007. – С. 273, вправа 11; С. 275, вправа 17).
2. Списати текст, підкреслити слова, вжиті в переносному значенні, визначити тип перенесення.

Рекомендовані джерела

Основна: 1, 2, 3, 4, 6.

Додаткова: 6, 7, 9.

Тема 7. Однозначні та багатозначні слова. Омоніми. Пароніми. Синоніми. Антоніми. Перифрази. Евфемізми. (4 год).

1. Шкуратяна Н.Г. Сучасна українська літературна мова; Модульний курс: Навчальний посібник. – К., Вища шк., 2007. – С. 275, вправа 19; С. 277, вправа 24; С. 279, вправа 30.
2. Написати повідомлення про явище омонімії.
3. Виписати з поетичних творів 6 – 8 прикладів синонімів, антонімів.

Рекомендовані джерела

Основна: 1, 2, 3, 4, 7.

Додаткова: 1,3, 6, 7, 9.

Тема 8. Активна та пасивна лексика. Лексика сучасної української мови зі стилістичного погляду (4 год).

1. Виписати зі словників по 10 синонімів, антонімів, паронімів.
2. Виписати з художнього твору слова розмовно-побутової лексики; додати 8 – 10 самостійно дібраних слів цього розряду.
3. Підготувати запитання для інтерв'ю з фахівцем будь-якої галузі виробництва, використавши професіоналізми.

Рекомендовані джерела

Основна: 1, 2, 3, 6, 7.

Додаткова: 1, 4, 6, 7, 9.

Тема 9. Фразеологія як розділ мовознавства (2 год).

1. Записати 9 фразеологічних зворотів (по 3) з опорними словами: голова, рука, сім. Увести їх у речення (3 речення).
2. Пояснити походження виразів бабине літо, видно пана по халявах, далеко куцо́му до зайця, як з гуски вода, засмикали, як циган сонце.

Рекомендовані джерела

Основна: 2, 3, 4, 7.

Додаткова: 1, 2, 6, 7, 9.

Тема 10. Лексикографія як галузь знань про укладання словників (2 год)

1. Підготувати презентацію: «Грінченко – лексикограф».
2. Види словників (конспект).

Рекомендовані джерела

Основна: 1, 2, 4, 7.

Додаткова: 1, 2, 6, 7, 9.

Тема 11. Поділ іменників на відміни і групи (2 год).

1. Виписати з творів сучасних авторів іменники, визначити їх відміни та групи.
2. Виконати завдання 291, 335 (Сучасна українська мова: Збірник вправ і завдань: Навч. Посіб./ В.Д.Ужченко, Т.П. Маркотенко. – К.: Вища шк., 2006. – 286 с.).

Рекомендовані джерела

Основна: 2, 3, 4, 6, 7.

Додаткова: 1, 2, 6, 7, 9.

Тема 12. Лексико-граматичні розряди прикметників. Ступені порівняння. Особливості відмінювання. Правопис (2 год).

1. Виконати завдання 358, 392 (Сучасна українська мова: Збірник вправ і завдань: Навч. Посіб./ В.Д.Ужченко, Т.П. Маркотенко. – К.: Вища шк..., 2006. – 286 с.).

2. Скласти тестові завдання до теми «Ступені порівняння прикметників».

Рекомендовані джерела

Основна: 1, 2, 3, 6, 7.

Додаткова: 1, 2, 6, 7, 9.

Тема 13. Розряди числівників за призначенням. Групи числівників за будовою (2 год).

1. Провідміняти числівники 40, 78, 269, 300; поставити наголос у кожній відмінковій формі.

2. Виписати фразеологізми до складу яких входять числівники, проаналізувати.

Рекомендовані джерела

Основна: 1, 2, 3, 4, 6, 7.

Додаткова: 1, 2, 4, 7, 9.

Тема 14. Розряди займенників за значенням (1 год).

1. Виписати з творів сучасних поетів займенники, згрупувати їх за розрядами.

2. Виконати завдання 438 (Сучасна українська мова: Збірник вправ і завдань: Навч. Посіб./ В.Д.Ужченко, Т.П. Маркотенко. – К.: Вища шк..., 2006. – 286 с.).

Рекомендовані джерела

Основна: 2, 3, 4, 7.

Додаткова: 1, 2, 6, 7, 9.

Тема 15. Дієприкметник та дієприслівник як форми дієслова

(2 год).

1. Відредагувати подані речення, правильно вживаючи форми дієприкметника.

2. Виконати завдання 520, 521 (Сучасна українська мова: Збірник вправ і завдань: Навч. Посіб./ В.Д.Ужченко, Т.П. Маркотенко. – К.: Вища шк., 2006. – 286 с.).

Рекомендовані джерела

Основна: 2, 3, 4, 7.

Додаткова: 1, 2, 6, 7, 9.

Тема 16. Написання та способи творення прислівників. (2 год).

1. Підкреслити у тексті прислівники і прикметники, зробити порівняльний аналіз лексико-граматичних ознак прислівника й прикметника.

2. Скласти речення з прислівниками й однозвучними словами, поставити наголос: на двір – надвір, на гору – нагору, на голову – наголову, на що – нащо, у пень – упень.

3. Написання прислівників (конспект).

Рекомендовані джерела

Основна: 1, 2, 3, 4, 7.

Додаткова: 1, 2, 6, 7, 9.

Тема 17. Службові частини мови (2 год).

1. Виконати завдання 541, 556, 561 (Сучасна українська мова: Збірник вправ і завдань: Навч. Посіб./ В.Д.Ужченко, Т.П. Маркотенко. – К.: Вища шк., 2006. – 286 с.).

2. Розрізнення службових частин мови (написати тези до усної відповіді).

3. Пояснити правопис часток, сполучників (конспект).

Рекомендовані джерела

Основна: 2, 3, 4, 7.

Додаткова: 1, 4, 6, 7, 9.

Тема 18. Речення як основна синтаксична одиниця. Просте та складне речення (4 год).

1. Визначити типи речень за комунікативним призначенням. Указати засоби актуального членування речень.
2. Проаналізувати уривок з художніх творів Б.Д.Грінченка, назвати повні і неповні речення, односкладні і двоскладні, поширені і непоширені.
3. Виконати завдання 594 (Сучасна українська мова: Збірник вправ і завдань: Навч. Посіб./ В.Д.Ужченко, Т.П. Маркотенко. – К.: Вища шк., 2006. – 286 с.).

Рекомендовані джерела

Основна: 2, 3, 4, 6.

Додаткова: 3, 5, 6.

Тема 19. Головні та другорядні члени речення. Односкладні та двоскладні речення (2 год).

1. Виконати завдання 606, 636 (Сучасна українська мова: Збірник вправ і завдань: Навч. Посіб./ В.Д.Ужченко, Т.П. Маркотенко. – К.: Вища шк., 2006. – 286 с.).
2. Напишіть есе «Чи закони моралі є найкращими життєвими орієнтирами», використавши односкладні речення.

Рекомендовані джерела

Основна: 2, 3, 4, 6.

Додаткова: 3, 5, 6, 7, 8.

Тема 20. Просте ускладнене речення. Вставні, вставлені конструкції та відокремлені члени речення (2 год).

1. Виконати Лінгвістичне експериментування впр.3, 4, 5 ст. 157 (Омельчук С. Правописний практикум з української мови. Норми нової редакції «Українського правопису» / Сергій Омельчук, Марія Блажко. – Київ: Грамота, 2020. – 224 с.).
2. Здійснити пунктуаційний практикум з елементами характеристики впр 2 ст. 160 (Омельчук С. Правописний практикум з української мови. Норми

нової редакції «Українського правопису» / Сергій Омельчук, Марія Блажко. – Київ: Грамота, 2020. – 224 с.).

Рекомендовані джерела

Основна: 2, 3, 4, 6, 7.

Додаткова: 5, 6, 7, 9.

Тема 21. Складносурядне речення як синтаксична одиниця (2 год).

1. Проаналізувати складносурядні речення за смисловими відношеннями, предикативними частинами.
2. За запропонованими схемами утворити складносурядні речення, указати стилістичну функцію.
3. Здійснити синтаксичний розбір 2 речень.

Рекомендовані джерела

Основна: 2, 3, 4, 7.

Додаткова: 3, 5, 6, 7.

Тема 22. Складнопідрядне речення як синтаксична одиниця (2 год).

1. Виписати з тексту складнопідрядні речення, проаналізувати сполучні засоби.
2. Виконати завдання 789, 800 (Сучасна українська мова: Збірник вправ і завдань: Навч. Посіб./ В.Д.Ужченко, Т.П. Маркотенко. – К.: Вища шк., 2006. – 286 с.).
3. Підготувати тему «Структурно-семантичні типи складнопідрядних речень».

Рекомендовані джерела

Основна: 2, 3, 4, 5, 6, 7.

Додаткова: 3, 5, 6, 7, 8.

Тема 23. Складні синтаксичні конструкції (2 год).

1. Із творів художньої літератури добрати 3-4 періоди, визначити їх стилістичну функцію у тексті.
2. Побудувати схеми багатокomпонентних речень з різними типами зв'язку. Виконати синтаксичний аналіз 1 речення.

Рекомендовані джерела

Основна: 2, 3, 4, 5, 6, 7.

Додаткова: 5, 6, 7, 9.

Тема 24. Пряма і непряма мова (1 год).

1. Визначити види конструкцій з прямою мовою за комунікативним призначенням. Пояснити будову та розділові знаки.
2. Скласти діалог на запропоновану тему. Пояснити розділові знаки.
3. Проаналізувати уривки з невласне прямою мовою, назвати особливості її оформлення та способи введення в авторське мовлення.

Рекомендовані джерела

Основна: 2, 3, 4, 5, 6, 7.

Додаткова: 5, 6, 7.

Критерії оцінки результатів самостійної роботи

У процесі виконання самостійної роботи викладач оцінює:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

Максимальна кількість балів за виконану роботу – 5.

Критерії і норми оцінювання навчальної діяльності студентів на лекціях

Максимальна кількість балів	Критерії оцінювання
1	Студент присутній на занятті, конспектує навчальний матеріал, знає положення теорії, може навести приклади їх застосування в практичній діяльності.
0	Студент відсутній на занятті.

Критерії і норми оцінювання навчальної діяльності студентів на практичних заняттях

Максимальна кількість балів - 10	Критерії оцінювання
9-10	Висока активність на ПЗ і достатньо високий рівень самостійної підготовки.
7-8	Достатня активність на ПЗ та достатній рівень самостійної підготовки, проте студент допускає неточності при формулюванні певних положень, негрубі помилки при виконанні лінгвістичних вправ.
5-6	Середня активність на ПЗ і середній рівень самостійної підготовки, студент допускає неточності при формулюванні певних положень, грубі помилки при виконанні лінгвістичних вправ.
3-4	Низька активність на ПЗ і низький рівень самостійної підготовки, студент допускає низку грубих помилок, низький рівень знань теоретичного матеріалу.
1-2	Пасивна поведінка студента на ПЗ і відсутність будь-якої самостійної підготовки, репродуктивне списування текстів навчального матеріалу або його запису після колективного опрацювання навчального матеріалу.

6.3. Форма проведення модульного контролю

Форма проведення: тестові завдання та практичні роботи.

Максимальна кількість балів - 25	Критерії оцінювання
25 - 20	Завдання виконані якісно (90% - 100% виконання усіх розділів модульної (контрольної) роботи).
19 - 15	Завдання виконані якісно з достатньо високим рівнем правильних відповідей (89% - 75% виконання усіх розділів модульної (контрольної) роботи).
14 - 10	Завдання виконані якісно з середнім показником правильних відповідей (74% - 50% виконання всіх розділів модульної (контрольної) роботи).
0	Завдання не виконано (виконання 49% усіх розділів модульної (контрольної) роботи).

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Форма проведення: **письмова**

Екзамен у формі письмового тестування з практичним завданням

Тривалість проведення: **2 год.**

Максимальна кількість балів: **40 балів**

Перелік допоміжних матеріалів: екзаменаційні білети

Критерії оцінювання:

Тестування – **25 балів:**

-завдання 1 – 13 – з однією правильною відповіддю – по 1 балу (всього 13 балів)

-завдання 14 – 18 – з кількома правильними відповідями – по 2 бали (всього 10 балів)

-завдання 19 – 20 – на встановлення відповідності – по 1 балу (всього 2 бали).

Практичне завдання – **15 балів:**

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Походження і розвиток української мови.
2. Українська літературна мова як унормована форма загальнонародної мови
3. Мовна норма та її соціальне значення.
4. Класифікація звуків мови. Звукові зміни у мові.
5. Фонетична транскрипція як спосіб запису живого мовлення.
6. Орфографія. Принципи української орфографії.
7. Вживання апострофа у словах.
8. Правопис слів з великої літери.
9. Лексикологія. Слово і його значення. Пряме і переносне значення слів.
10. Явище полісемії. Омоніми, синоніми, антоніми, пароніми.
11. Орфоепія. Орфоепічні норми вимови голосних і приголосних звуків.
12. Наголос української мови. Усунення помилок у вимові та наголошуванні слів.
13. Спрощення в групах приголосних. Подовження приголосних.
14. Чергування звуків. Типи чергувань.

15. Українська фразеологія. Класифікація фразеологізмів.
16. Орфографія. Принципи української орфографії. Українська графіка.
17. Правопис префіксів і суфіксів.
18. Правопис власних назв.
19. Правопис складних слів.
20. Правопис слів іншомовного походження.
21. Будова слова. Зміни в морфемній структурі слова. Словотворчі засоби.
22. Аналіз буквених і не буквених орфограм.
23. Граматика як наука про граматичну будову мови. Основні граматичні поняття.
24. Морфологія. Принципи виділення частин мови.
25. Граматичне значення та граматична форма слова.
26. Морфологія. Лексико-граматичні категорії іменника.
27. Лексико-граматичні розряди прикметників. Ступені порівняння. Особливості відмінювання. Правопис.
28. Розряди числівників за призначенням. Групи числівників за будовою. Відмінювання числівників.
29. Розряди займенників за значенням. Особливості відмінювання та написання займенників.
30. Дієслово як частина мови. Відмінювання дієслів.
31. Дієприкметник та дієприслівник як форми дієслова.
32. Прислівник як частина мови. Написання прислівників.
33. Службові частини мови. Прийменник.
34. Сполучник. Частка. Вигук.
35. Орфограми в службових частинах мови. Способи їх розрізнення.
36. Предмет синтаксису. Словосполучення як синтаксична одиниця.
37. Речення як основна синтаксична одиниця. Просте та складне речення.

38. Система простих речень за класифікаційними ознаками.
39. Головні та другорядні члени речення. Способи їх вираження.
40. Односкладні та двоскладні речення. Синтаксичний розбір.
41. Просте ускладнене речення. Вставні, вставлені конструкції та відокремлені члени речення.
42. Складне речення як синтаксична одиниця.
43. Складносурядне речення як синтаксична одиниця. Складносурядні багатокomпонентні конструкції.
44. Розділові знаки в складносурядному реченні. Сміслові зв'язки між частинами.
45. Складнопідрядне речення як синтаксична одиниця.
46. Види складнопідрядних речень. Синтаксичний розбір.
47. Безсполучникові складні речення. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.
48. Складні синтаксичні конструкції. Класифікація складних речень з різними видами зв'язку.
49. Пунктуація в складному реченні.
50. Пряма і непряма мова. Розділові знаки при прямій мові.
51. Діалог. Цитата.
52. Система розділових знаків. Загальні пунктуаційні правила.
53. Пунктуаційний розбір речення.

6.8. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90–100	Відмінно
B	82–89	Дуже добре
C	75–81	Добре
D	69–74	Задовільно
E	60–68	Достатньо
FX	35–59	Незадовільно з можливістю повторного складання

F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу
---	------	---

Навчально-методична карта дисципліни «Сучасна українська мова з практикумом»

Фактично виділено – 180 год: лекції – 18 год, семінарські заняття – 6 год, практичні заняття – 60 год, підготовка і складання семестрового контролю – 30 год, модульний контроль – 12 год, самостійна робота – 54 год

Модулі	Модуль 1						Модуль 2													
Назва модулів	Вступ. Фонетика. Орфоепія. Орфографія.						Лексикологія. Лексикографія. Фразеологія. Морфеміка. Словотвір.													
Дата																				
Теми лекцій	Вступ. Українська мова – національна мова українського народу.						Лексикологія. Лексичне значення слова. Типи лексичних значень. Однозначні та багатозначні слова. Омоніми. Пароніми. Синоніми. Антоніми. Перифрази. Евфемізми.													
Теми практичних занять	. Фонетика як наука про звукову систему мови. Класифікація звуків. Зміна звуків.		. Орфоепія. Орфоепічні норми.		Українська графіка. Орфографія. Принципи української орфографії		. Написання складних слів. Правопис власних назв. Правопис слів іншомовного походження.		Орфографічний аналіз тексту		Активна та пасивна лексика. Лексика сучасної української мови зі стилістичного погляду.		Фразеологія як розділ мовознавства. Класифікація фразеологізмів.		Лексикографія як галузь знань про укладання словників.		Морфеміка. Формотворчі і словотворчі афікси		Морфеміка. Формотворчі і словотворчі афікси	
Теми семінарських занять	Аналіз буквених і не буквених орфограм.																			
Контроль	Модульна контрольна робота № 1						Модульна контрольна робота № 2													

Модулі	Модуль 3					Модуль 4								
Назва модулів	Граматики. Морфологія. Іменні частини мови.					Дієслово. Дієприкметник і дієприслівник. Прислівник. Службові частини мови.								
Дата														
Теми лекцій	Граматики. Морфологія. Принципи виділення частин мови.	Морфологія. Лексико-граматичні категорії іменника.								Дієслово як самостійна частина мови.				
Теми практичних занять	Поділ іменників на відмінні і групи.	Лексико-граматичні розряди прикметників. Ступені порівняння.	Особливості відмінювання і правопису прикметників.	Розряди числівників за призначенням. Групи числівників за будовою	Розряди займенників за значенням. Особливості відмінювання займенників.			Дієприкметник як форма дієслова.	Дієприслівник як форма дієслова.	Прислівник як частина мови.	Написання та способи творення прислівників.	Службові частини мови.		
Теми семінарських занять								Грамматичні категорії дієслова.						
Контроль	Модульна контрольна робота № 3					Модульна контрольна робота № 4								

Модулі	Модуль 5						Модуль 6					
Назва модулів	Синтаксис і пунктуація простого речення.						Синтаксис і пунктуація складного речення. Пряма й непряма мова. Складне синтаксичне ціле.					
Дата												
Теми лекцій	Синтаксис. Типи синтаксичних одиниць. Словосполучення як синтаксична одиниця. Класифікація словосполучень.		Речення як основна синтаксична одиниця. Просте та складне речення.				Складне речення як синтаксична одиниця.					
Теми практичних занять	Головні та другорядні члени речення.		Односкладні та двоскладні речення. Неповні речення.		Просте ускладнене речення. Вставні, вставлені конструкторії.		Відокремлені члени речення.		Звертання. Порівняльний зворот у ролі члена речення.			
Теми семінарських занять							Складносурядне речення як синтаксична одиниця.		Складнопідрядне речення як синтаксична одиниця.		Складне безсполучникове речення.	
									Складні синтаксичні конструкторії		Пунктуація в складному реченні.	
									Пряма і непряма мова.		Загальні пунктуаційні правила. Пунктуаційний розбір тексту.	
Контроль	Модульна контрольна робота № 5						Модульна контрольна робота № 6					

8. Рекомендовані джерела

Основна

2. Бондар О.І., Карпенко Ю.О., Микитин-Дружинець М.Л. Сучасна українська літературна мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія / Навч. посіб. – К. : ВЦ“Академія”, 2006. – 368 с.
3. Сучасна українська мова: Підручник /О. Пономарів, В. Різун, Л.Ю. Шевченко; За ред. О. Пономарева. – К.: Либідь, 2005. – 488 с.
4. Сучасна українська літературна мова /За ред. М.Я. Плющ. — К.: Вища шк., 2000.
5. С.О. Караман, О.В. Караман, М.Я. Плющ. Сучасна українська літературна мова, 2011 «Літера ЛТД», 2011.
6. Ужченко В.Д. Сучасна українська мова. Збірник вправ і завдань: Навч. посіб./ В.Д. Ужченко, Т.П. Терновська, Т.С. Маркотенко. – К.: Вища шк., 2006. – 286 с.
7. Шкурятяна Н.Т., Шевчук С.В Сучасна українська літературна мова : Модульний курс: Навч. посібник .- К.: Вища шк., 2007.-832с.
8. Омельчук С. Правописний практикум з української мови. Норми нової редакції «Українського правопису» / Сергій Омельчук, Марія Блажко. – Київ: Грамота, 2020. – 224 с.

Додаткова

1. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення / К. Г. Городенська ; Інститут української мови НАН України. – К. : КММ, 2014 – 124 с.
2. Глазова О.П. Українська орфографія: Навч. посібн. – Харків, 2004.
3. Глазова А.П. Українська пунктуація: Навч. посібн. – Харків, 2004.
4. Плющ М.Я., Грипас Н.Я. Граматика української мови в таблицях. – К.: Вища шк., 2004.
5. Загнітко А.П. Український синтаксис (науково-теоретичний і навчально-практичний комплекс) Ч.2: Навч.посібник/ А.П. Загнітко. - Київ: ІЗМН, 2010. –240 с.
6. Мацько Л. І. Українська мова в освітньому просторі / Л. І. Мацько. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. – 607 с.
7. Омельчук С. Навчання морфології української мови на засадах дослідницького підходу: теорія і практика: монографія / Сергій Омельчук. – К.: Генеза, 2014. – 368 с.
8. Сучасна українська літературна мова /За ред. М.Я. Плющ. — К.: Вища шк., 2000.
9. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови: Підручник /К.Ф. Шульжук. – К.: ВЦ Академія, 2004. – 408 с. – (Серія "Альма-Матер").
10. Ющук І. П. Українська мова. – К.: Либідь, 2004. – 640 с.

Словники

1. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ "Перун", 2003. – 896 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.: Перун, 2003. – 1440 с.
3. Єрмоленко С.Я., Бибик С.П., Тодор О.Г. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / За ред. С.Я.Єрмоленко. — К.: Либідь, 2001. — 224 с.
4. Новий тлумачний словник української мови: В 4-х томах / Укл. В.В. Яременко, О. Сліпушко. – В 3-х т. – К. : Аконіт, 2004.
5. Новий орфографічний словник української мови: Граматика в таблицях : 50000 слів / О.А. Аматауні (голова ред. - худож. ради). - К. : Аконіт, 2005. - 414с.
6. Україна в словах. Мовокраїнознавчий словник-довідник /Упор. і кер. Н.Данилевська. - К.: Вид-во "Просвіта", 2014.- 704 с.

Інформаційні ресурси

1. Довідник з української мови: <http://www.ussr.to/All/tishkovets/movva.html>
2. З енциклопедії «Українська мова»: <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>
3. Електронний підручник з сучасної української мови: <http://www.philolog.univ.kiev.ua/WINS/pidruchn/index.htm>
4. Нова мова: <http://www.novamova.com.ua>
5. Українська мова в Інтернеті <http://www.novamova.com.ua>